

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

22 [i.e. 17]. Qiu filij sint legitimi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

tionem ab Episcopo datam esse. V. Denique, quod impedimentum sit occultum; dicitur autem occultum, etsi unus vel alter sciat, non tamen in loco divulgatum sit. Videatur Sanch. *lib. 2. disp. 10.* Hoc insuper adnotari potest, quod si dubitetur, an sit impedimentum inter contrahentes, possit Episcopus declarare, nullum esse impedimentum, aut etiam ad cautelam dispensare, sicut docet Garzias *de Beneficijs p. 9. cap. 2. n. 10.* & Laym. *in Theol. Moral. de Legibus. c. 22. n. 4.*

TITULUS XXII.

Qui Filij sint legitimi.

SUMMARI.

1. Illegitimi in multis deterioris conditionis quam legitimi.
2. Natus constante Matrimonio presumitur legitimus, licet uxor adulterum fecerit.
3. Matri asserenti filium illegitimum, an sit fides habenda?
4. Natus ex Matrimonio putativo quando censetur legitimus?
5. Conceptus ante Matrimonium, & natus in eo est legitime natus.
6. Natus ante Mensum novum quando habentur pro legitimo?
7. Quid si post novum Mensum?
8. De legitimatione per subsequens Matrimonium.
9. Sufficit matrimonium ratum, non tamen putativum.
10. Circa legitimationem per subsequens Matrimonium differentia inter Jus Can. & Civile.
11. Filij adulterini & incestuosi non legitimantur.
12. Natus ex incestu Materiali, ignorata scil. consanguinitate, an legitime natus?
13. Filij Clerici in minoribus constituti an legitimantur per subsequens Matrimonium?
14. De legitimatione per rescriptum Principis, vel Indultum Comitis Palatini, & ejus effectum.

Postquam hactenus visum est quanam solemnitates, & impedimenta, observari debeant, ut matrimonium recte

contractum dicatur, nunc in hoc Titulo, de Matrimonij effectu agitur, qualiter maritum Liberi per matrimonium leguntur, aut fiant.

Notandum itaque I. plurimum esse, an quis pro legitime vel illegitime natus habeatur: nam illegitime natus cum adbeat semper macula paterni peccati, utriusque generura à LL. reprobata sit, ubi non minus deterioris sunt conditionis, quam legitime nati; ita etenim ad Ordines Ecclesiasticos promoveri non possunt. *Notandum* *Filij Presb. non ordinandi*, nec ad beneficia curata, vel Prælaturas. *c. cum in causa* *c. innotuit. 20. de Elect.* tamen per dispensationem aut ingressum in obsequium ad Ordines habitati fuissent, nihil impedit specialiter etiam quoad dignitates. *Notandum* *c. 1. ubi Pan. & DD. d. 7. de Lib. Presb.* Item nec Patri nec Fratribus aut Consanguineis linea paterna legitime succedunt, qua de re videantur, *que in III. in Tit. de Successione ab intestato* acta sunt, & licet matri succedant in alio libris, & nonnunquam Patri in dubio beneficijs, ut ibidem traditum, in bonis tamen secularibus generaliter excluduntur. *Notandum* *de Feudo de Feud. contentio sit.*

Notandum II. Quod natus constante matrimonio adeo habeatur pro legitimo, tamen probari possit uxorem legitime adulterium commisisse, nihilominus favore patris potius ex marito, quam adultero conceptus presumatur. *L. miles 11. §. de Test. ff. 8. ad L. Ful. de Adul.* Interim hanc presumptionem, licet ordinarias probationes contrarium non admittat, cedit tamen evidentie & veritati, si v. g. eo tempore quo mulier concepit, & alio interpatre magiore maritus absens, vel ob infirmitatem, aut aliam causam ad generalem patenter inhabilis fuerit. *lib. Juliano.*

De his qui sunt, vel alieni juris. Sed quid, si uxor ipsamet fateatur partum adulterinum esse? Communis est sententia, filium, pro quo stat juris praesumptio, non teneri fidem habere huic maternae confessioni, nisi evidentes probationes concurrant. Text. cum Nota Gottofr. in l. im-
 peratores. 29. §. mulier. ff. de Probat. Pa-
 norum. in c. per tuas. 10. de Probat. num.
 4. Andr. Geil. Praef. obs. lib. 1. obs. 97. n. 8.
 Layman. in Theol. moral. lib. 3. Tract. 3.
 p. 3. cap. 14. n. 1. apud quem ibidem plura
 de obligatione ex adulterio videri poterunt,
 que ad lib. V. ad Tit. de Adulteris & stu-
 proremittimus.

Notandum III. Non tantum natos ex
 matrimonio valido esse legitimos, sed etiam
 illos, qui nati sunt ex matrimonio putativo,
 quod revera quidem propter impedimen-
 tum aliquod occultum consanguinitatis, aut
 simile fuit invalidum, publice tamen crede-
 batur validum: dummodo duo concurrant:
 primum primo, quod saltem unus ex con-
 jugibus putativis (tempore contractus) fue-
 rit in bona fide & ignarus impedimenti. Se-
 cundo, ut matrimonium fuerit contractum
 publice in facie Ecclesiae, & praemissis de-
 nuntiationibus. c. ult. §. si quis. de Cland.
 despons. & c. pen. hoc. tit. Hic autem bre-
 viter circa utramque conditionem subno-
 tandum.

I. Quod in dubio & pro favore prolis praesumatur potius ignorantia, quam scientia impedimenti, teste Cov. de Matrim. p. 2.
 c. 8. §. 1. n. 5. facit regula. 46. juris in 6.
 ubi dicitur, praesumi ignorantiam, nisi probetur scientia.

II. Omissionem denuntiationis impedire legitimitatem prolis, quamvis uterque con-
 iugum fuerit in bona fide, si culpabiliter, seu
 dolose facta fuerit, non autem si iusta de
 causa & ex autoritate Episcopi, quia d. c.
 ult. de Cland. despon. partum est latum in

poenam clandestine contrahentium, partim
 vero fundatur in praesumptione, quod ii,
 qui denuntiationes ad revelandum impedi-
 mentum institutas omiserunt, scientiam
 aut saltem affectatam tantum ignorantiam
 impedimenti habuerint; ergo si in immissio-
 ne denuntiationum nihil peccatum sit, ces-
 sabit etiam poena & praesumptio.

Notandum IV. Natos constante matri-
 monio haberi in jure pro legitimis, licet an-
 te matrimonium per copulam fornicariam
 concepti fuissent, sicut aperte decidit Justin.
 Imperat. in l. nuper. 11. vers. & multo
 magis. C. de Naturalibus lib. ubi etiam
 generaliter pronunciat, quod in quaestioni-
 bus statum liberorum concernentibus, pro
 favore eorum non conceptionis, sed Na-
 tivitatis tempus inspiciendum sit.

Sed dices, quomodo Imperator potest il-
 los dicere legitime natos filios, qui revera
 non ex copula matrimoniali, sed fornicaria
 nati sunt? Respondetur, ut aliquis legitime
 natus dicatur, non esse effectum juris natu-
 ralis, secundum quod jus omnes aequaliter
 nascimur ex viro & ex femina, sed esse po-
 tius effectum legis (unde & legitimi dicun-
 tur) & juris positivi, quod alicujus nativita-
 tem approbat, eique jura legitime natorum
 attribuit, ergo cum Imperator tam in hoc
 casu natos constante matrimonio, quamvis
 antea conceptos, & in priori casu Pontifex
 natos ex matrimonio putativo bona fide
 contracto voluerit legitime natos, ideo et-
 iam a nobis tales dici, & haberi debebunt.
 Nec obstat, quod constitutio d. l. nuper.
 non habeatur expresse in Jure Can. vel con-
 stitutio d. c. ult. de Clandest. despon. in Jure
 Civ. quia Jus Canonicum & Civile sibi mu-
 tuum subsidium praestant, ut quod in uno de-
 cisum non est, ex altero suppleatur. jux. c. 1.
 de Nov. op. nunc.

Sed quid si mulier pariat quidem in ma- 6

Xxx xx 2 tri-

trimonio, sed tam mature, ut maritus, qui ante matrimonium negotium cum ea non habuit, dubitare possit, an partus suus vel alienus sit? Resp. quamvis ordinarium tempus pariendi novem mensium aestimetur, si tamen mulier peperit septimo mense, partus legitimus reputabitur, quia intra hoc tempus naturalem partum edi posse, ex sententia Medicorum receptum esse tradit. J. C. in l. septimo mense. 12. ff. de Statu hominum. Idque non tantum de completo mense septimo accipiendum est, sed ad initium septimi mensis legitimum partum nati, satis aperte probatur ex L. 3. §. ult. ff. de Suis & legit. hered. ubi dicitur, quod ex sententia Hypocratis ab Imperatore Pio approbata 182. die natus legitimo tempore natus habeatur: jam si more Græcorum 30. dies pro mense computentur, ut notat Gottfr. ad eundem §. ult. erunt sex menses & duo dies.

Notandum V. Non ita præcisè tempus nativitatis inspicere circa legitimitatem liberorum, quin aliquando potius tempus conceptionis consideretur, si hoc sit eis favorabilius. Unde qui in matrimonio conceptus, & mortuo patre natus est, haud dubie legitimus posthumus dicitur.

7 Quid autem si mulier post mortem mariti non pariat intra 9. menses, sed multo post, v. g. in mense decimo aut undecimo. Respondetur sicut ob diversas naturæ qualitates mulier aliquando citius, ita etiam aliquando serius parere potest, ita quidem, ut omnes facile consentiant partum in mense decimo editum coeteris partibus, si nimirum mortuus ante mortem fuisset dispositus ad generandum, legitimum censendum esse. De mense 11. difficultas esse videtur propter *Novellam 39. c. 2.* ubi imperator partum 11. mense perfecto editum vocat *impium*, & ait impossibile, ut conceptio ex mari-

to defuncto in tantum tempus extendatur, quia imperator de partu mense undecimo perfecto & circa terminum anni edendum quiritur, ideo concedendum quidem est, talem partum præsumptione juris haberi pro illegitimo, si tamen ad initium vel terminum medii undecimi mensis peperit, ubi coetero bonæ famæ & vitæ æstimata mulier, & maritus quoque ante mortem nulli propter impedimento laborasset, pro more prolis respondendum putarem, quia in dubio non præsumitur delictum l. 1. in l. 51. ff. Pro socio. imò ipsam *Novellam* præsumptionem circa partum post mortem patris natum per judicium Medicorum quibus non dubito juramentum dandum esse, quod ita, sicut dicunt, & non aliter conscientia sentiant) elidi posse, præsumitur juxta dispositionem naturæ matris partum sine suspitione tamdiu retentum esse, & concurrat bona mulieris propter nos existimatio, quibusdam exemplis probat Gottfried in not. ad d. c. 2. *Novellam* l. 2.

Notandum VI. Quod tanta sit vis matrimonii, ut non solum illi, qui in eo concepti, aut nati sunt, sed etiam qui ante nati sunt, post illud contractum legitimi habeantur. *cap. tanta. 6. hoc tit.* ubi præcipitur Barbofa in *Collecti. Decretorum.* Non suffert, an immediate, vel post intervallum longioris temporis, aut aliarum circumstantiarum illa femina in uxorem ducatur, ex qua filii liberi per fornicarum congressum concepti sunt. E. gr. nihil obstat legitimum, si primò postquam filium ex concubina genuit, relicta concubina aliam in uxorem accipiat, & hac mortuà tunc primum legitimam ducat. Panorm. in *eodem cap. 6.* & DD. communiter.

Notandum VII. Ad legitimitatem liberorum solum matrimonium ratum sufficit.

re, nec requiri ejusdem consummationem: quia in *dist. cap. tanta*. dicitur, filios post contractum matrimonium esse legitimos, & nulla ibi sit mentio consummationis. Unde si contingeret Patrem ante consummationem mori, vel ipsum matrimonium in periculo mortis contrahi, nihilominus filius legitimus haberi deberet. Barb. in *cod. c. 6. n. 8.*

Per Matrimonium autem putativum non legitimantur; quia quod est de jure nullum, nullum producit effectum; quare autem magis natus in matrimonio putativo legitimus censetur, est, quia non est natus ex delicto, sed in forma matrimonii suppositâ bonâ fide; ille verò ex delicto, ergo debet aliquid accedere legitimum, quod illud delictum cum effectu purget.

Notandum VIII. Quamvis de jure civili illegitimationem liberorum duo videantur requiri. I. Ut dotalia instrumenta unâ cum nuptiis confecta sint *Novell. 89. c. 8.* II. Ut concubina, ex qua illegitimus susceptus est, fuerit domi loco uxoris detenta, adeoque sine suspitione, quòd ex alio fortassis conceptus. *l. nuper. in pr. C. de Natur. lib.* De Juramento Can. neutrum requiritur: quia text. *in d. c. tanta*. generaliter loquitur, ergo pro favore legitimacionis etiam generaliter est accipiendus. Barb. *d. l. n. 4. c. 5.* Atque hac in parte Jus Canonicum etiam in terris Imperii receptum est. Et merito quidem: tum quòd tum effectus legitimacionis dependeat ex matrimonio, quòd ad sui substantiam non requirit dotalia instrumenta, solo mutuo consensu cum presentia Parochi & testium sufficienti. *c. 16. qui fidem. 30. de Spon. Trid. sess. 24. de Reform. matrim. c. 1.* & aliàs in dubiis a matrimonio dependentibus semper magis Jus Can. quam Civile sequi debeamus. *c. tuam. 3. de Ord. cog. c. lator. 5. l. 11.* tum etiam quòd hodie amplius non toleatur concubinitus, ideoque rarus vel

nullus esset hodie tam favorabilis matrimonii effectus.

Notandum IX. Ad legitimacionem liberorum per subsequens matrimonium requiri, ut saltem uno ex tribus temporibus inter parentes potuerit matrimonium consistere, videlicet, vel tempore *conceptionis*, vel *medio*, vel tempore *pariùs*; quia liberi merè adulterini, incestuosi, aut aliàs damnati in jure per subsequens matrimonium non legitimantur. Unde si v. g. aliquis ex adulterio conceptus & vivente legitimo marito natus sit, non fiet legitimus, quamvis marito mortuo mater ejus ab adultero in uxorem ducatur; similiter nec Jura legitimatorum confertur, qui ex incestu cum consanguinea genitus est, licet post ejus nativitatem mater per dispensationem in uxorem ducatur, nisi ante nativitatem in utroque casu impedimentum (in priori per mortem mariti, in altero per dispensationem) fuisset sublatum: tunc enim saltem tempore medio aut pariùs potuisset inter parentes matrimonium consistere. Text. & DD. in *cap. tanta. h. 1.*

Sed hic queritur, an ignorantia impedimenti patrocinetur filio? an qui v. g. natus quidem ex consanguinea, parentibus tamen consanguinitatem ignorantibus legitimus censetur, si postea per dispensationem matrimonium contrahatur? Negative respondet Barb. in *d. cap. tanta. n. 42.* partim ex generalitate textus *in d. c. tanta*. qui non distinguit, an parentes habuerint impedimenti ignorantiam, sed solum considerat, an inter eos tempore conceptionis vel nativitatis potuerit consistere matrimonium: partim etiam quòd parentes peccantes non potuerint habere excusationem ignorantiae, quia dederunt operam rei illicitae, *danti autem operam rei illicitae, imputantur etiam, quae praeter ipsius intentionem sequuntur c. tua. 19. de Homicidio. c. ult. eod. in 6.*

Contrariam tamen sententiam aliquando in Rota Romana prævaluisse ex Castiodoro refert Barb. d. l. n. 41. eaque etiam apud nos in praxi recepta est. Ratio mihi videtur esse valde efficax, quod talis filius non sit natus ex formali incestu, nec parentes in tali casu tanquam incestuosi propter ignorantiam impedimenti poenâ incestus ordinariâ punirentur, ergo in materia favorabili non venit nomine incestuosi. Unde d. c. tanta. b. t. explicandum est de illis, qui ex formali adultério vel incestu sunt geniti. Item illa regula, quod danti operam rei illicitæ imputentur, quæ sequuntur, plerumque tantum circa homicidium in ordine ad irregularitatem incurrendam (quæ etiam ex culpa levissima contrahitur) locum habet.

- 13 *Queritur* præterea, utrum filius à Clerico in minoribus Ordinibus constituto genitus legitimeur, si postea Clericus deposito Clericatu matrem in uxorem ducat? Affirmativa communis & vera est: quia inter talem Clericum & feminam etiam tempore conceptionis potuit consiliter matrimonium; cum minores Ordines non constituent impedimentum dirimens. Cov. d. c. 8. §. 2. num. 5.
- 14 *Notandum* X. Licet illegitimè nati etiam per rescriptum Principis, vel indultum Comitum Palatini legitimi possint, majoris tamen effectus est legitimatio per matrimonium: nam legitimi per rescriptum Principis non succedunt Patri, si alii filii ex justis nuptiis procreati adsint, nisi pater ipse supplicaverit Principi, & legitimati inserta sit clausula: *non obstante, quod adsint filii legitimi &c.* Imò in bonis feudilibus, fideicommissis familiarum, & majoratibus prorsus excluduntur; at verò legitimi per matrimonium legitime natis in omnibus & per omnia æquiparantur: inducitur enim legitimatio ab ipsa lege tam Canonica, quam Ci-

vili, adeoque omnes effectus legis spectantur, nam verè est legitimus, quem in pro tali habet; cum aliquem legitimum non proveniat à natura, secundam quoniam omnes æqualiter nascimur, sed à legitimitate sive ab initio, sive ex post facto approbante, sicut hæc de re dictum est in III. in Tit. de Successione ab intestato. li. videri poterunt, quæ tradit Hæreticus de principio Dissert. de Success. ab intestato n. 271. & seq. Porro dum diximus legitimatorem per subsequens matrimonium per Jure induci, ulterius quedam consequentia de quibus

Notandum est ultimò, quod legitimatio per rescriptum Principis secularis vel Comitum Palatini non habeat effectum in Ecclesiastico, v. g. ut talis legitimatus Ordines suscipere. Panorm. m. c. per rescriptibilem. 13. b. t. n. 26. imò non potest sentire teste Fach. lib. 3. Contraria est quod legitimatio ab uno Principe facta habeat effectum in territorio alterius episcopis, adeo ut v. g. legitimatus ab Imperatore non succedat in Papali territorio. Ita Item ad legitimatorem per rescriptum Principis requiritur, ut tam pater quam filius legitimi, & secundum quorundam opinionem etiam alii filii legitimi, si extant, consentiant. Nov. 89. c. 9. & 11. Verum in omnibus aliter se res habet, si legitimatio per matrimonium contingat; talis legitimatus, cum ipso Jure legitimus effectus habet in foro Ecclesiastico quoad Ordines, Beneficia, & dignitates, quam in civili quoque redditates, statum familiae. Jura retractionis atque ubique terrarum pro legitimo habendus erit, neque interest, an pater vel mater in matrimonio nati consentiant, aut dissensiant. Vide Barb. in Sæpe d. c. tanta. b. t.